

A valóság az igazság leképeződése

Horváth (EÖ) Tamás
(1959, Szentgotthárd)
író, pedagógus,
Fóton él

Interjú Horváth (EÖ) Tamással

Horváth (EÖ) Tamás új regénnyel jelentkezett az idei Könyvhéten: a *Valóságfia* hét történetből álló füzetének különös főhőse, Talpas Szilveszter 1849-től az új évezredig röpi az olvasót. Ki ez a szabadságharc után hazatérő mérnök, dualizmus kori vásári képmutogató, szülőföldjén tévelygő fiatalember, szovjet lágerből megszökő hangszerkészítő, hetvenes évek szolfézsversenyének kiskamasza, évtizeddel későbbi kezdő író, 2006 októberének töprenkedő értelmiségije – s mit üzennek megpróbáltatásai és helytállásai? Erről faggattuk a szerzőt.

– *Ki ez a mindenkori, mindig azonos nevű Talpas Szilveszter, s mitől ő a valóság fia?*

– Mondok három nevet: Bolond Istók, Naszreddin Hodzsa, Till Eulenspiegel. Mitikus hősök, ég és föld között lebegő legendák. Valaha tán létező személyek, de lényegük a mítosz, ami tovább élteti őket, s amit ők visznek magukkal.

– *Mit visz tovább a te hősöd?*

– Talpas Szilveszter szó szerint nem hős, nem győzi le az ellenségeit, viszont mindent túlél, megőriz és újrakezd. Ezt viszi tovább. Azt próbálom felmutatni általa, amire azt mondjuk: a magyar képlet. Ami nemcsak a vereségekből való felállást jelenti, hanem a folytatást is, győzelmeket is, magunk interpretálását is. Mert meghatározó, mire összpontosítunk. Mohács után volt egy Eger is, amiről Gárdonyi csodálatos regénye azt mondja, hogy erre figyeljünk. Pedig később elesett Eger, Dobót bebörtönözték, Bornemissza Gergelyt kivégezték, de a köztudatban az 1552-es hőstett él. Hát ismerjük el egyaránt a vereséget is, a győzelmet is, és a túl-

éléseket, talpra állásokat is, annak tudatában, hogy ha a háborút nem lehet, akkor a békét kell megnyerni.

– *Talpas Szilveszter megnyeri a békét?*

– A mindennapokban apró-cseprő, ám fontos győzelmeket arat. S ha minden békét nem is nyer meg, de amit képvisel, azt nem lehet elpusztítani.

– *Ezért váltogatod a békeidőket a sorsfordító korszakokkal? Szabadságharcos, világháborús idők mellett monarchiás évek, huszadik század második fele, új évezred eleje...*

– Van olyan kor, ami nem történelmi, nem sorsfordító idő? Főleg, ha a békét akarjuk megnyerni. Ezért nem látjuk Talpas Szilvesztert csatatereken, inkább eltévedve az új, trianoni hármashatáron Vasban, és akibe beleálmodtam félig osztrák nagyapám alakját is. Vagy láthatjuk öreg vásári képmutogatóként, aki a magyar lét gyökereit mutatja fel, s aki az igricek utódjaként misztikus meséivel maga is balladakultúránk gyökere. Az a fajta ember, aki tud

valamit arról, mit kell tennie, még ha az irracionális is. Mert az irracionális nem irreális, és mi itt, a Lajtától, Oderától keletre, nagyon jól tudunk utazni abban, amire nincs magyarázat. Szemben a felvilágosodás óta tartó végletes racionalitással, a kizárólagos materializmussal, egzaktssággal. Talpas Szilveszter konfliktusai ebből adódnak, mert neki az irracionális a valóságos, és azt is tudja, hogy a néplélek nem legyűrhető, még akkor se, ha olyan kerül uralomra, akár évszázadokig, ami idegen tőle.

– *Korban a mához közeledve mind felismerhetőbbnek tűnsz te magad is. Alteregőd a főszereplő?*

– Nyilvánvaló a párhuzam, így alteregő is, de több is, másabb is Talpas Szilveszter. Ő nemcsak a személyes élményeimet és benyomásaimat, hanem közös történelmi tapasztalatainkat is visszaadja. Mindig a valóságot képviseli, mert minden kornak és helyzetnek valóságkényszere van, és a valóság az igazság leképeződése. Talpas Szilveszter igazságkereső, ezért ütközik mindig, hol sikerrel, hol nem, ám ettől ő mindig több lesz. Mert nem a győzelem vagy a vereség a lényeg, hanem az, hogy befogadja és tovább vigye a valóságot, az igazságot. Ettől a valóság fia.

– *Visszatérő, nagy jelentőséggel felruházott témád, 2006. október 23-a a könyv bevezetőjében és utolsó fejezetében is megjelenik. Elérünk a jelenig érő közelmúltba, de a drámai lírai lezárás nyilván a teljes könyv egyfajta summázata: lesz másnap.*

– 2006. október 23-a jelentősége a kapott pofon katarzisában áll, amely kijózanította a társadalmat a Kádár-korszak földhözragadt ábrándjaiból. Ez kellett, hogy az illúzióvesztés után végre legyen másnap, hogy építkezni kezdjünk, mert Világos, Trianon, '56 után is úgy álltunk talpra, hogy elindult, olykor fű alatt, egy építkezés, amit még a magyar meggyőződésű, hitvallású emberek sem mindig vettek észre. Ezért mindig aktuális, hogy lesz másnap.

– *Végül jövőbeli terveidről, megírandó vagy már kiadás előtt álló könyveidről, pályád alakulásáról kérdezlek.*

– Régóta áll megjelenés előtt egy novelláskötetem, *Ab Urbe condita* címmel, talán ez várható leghamarabb. Két regényem még kisebb-nagyobb utómunkát igényel, illetve van három drámám és egy misztériumjátékom is, amelyeket szintén kötetbe tervezek rendezni. Most azonban a nemrég elkezdett *Kis öröklét* című regényem foglalkoztat legjobban, amely korábbi novellahősöm, az 1848 után ötven évig raboskodó Messzi Pál családjának és a magyar falunak lesz a története. Mert irodalmi érdeklődésem mára ehhez a típushoz, az egyszerű, hétköznapi, vidéki magyar ember felé fordult, aki még őrzi a régi Magyarországot, egyszerre keresztény és pogány hagyományaink titkos fejedelemségét, s aki irracionális úton jut el az igazsághoz. Persze csinál hülyeséget, de mindig észbe kap, ha szembejön a valóság. Bízom az értékítéletében, józan paraszti eszében, mert amit tapasztalok tőlük, az rokonszenvvel tölt el. S nem az a fontos, hogy értsem, hanem hogy szeressem és Talpas Szilveszter módján a vállamon cipeljem őket, lényegüket megőrizzem, tovább vigyem. Ahogy Mikszáth vagy Gárdonyi is tette.

Luzsicza István

Luzsicza István
(1975, Budapest)
költő, szerkesztő,
Fóton él